

Όροι – κλειδιά

φέουδο, φεουδαρχία, φεουδάρχης, φεουδαρχικό σύστημα, άρχοντες, υποτελείς, τελετή περιβολής, φεουδαρχικό συμβόλαιο, χωρικοί, ελεύθεροι γεωργοί, πάροικοι, δούλοι

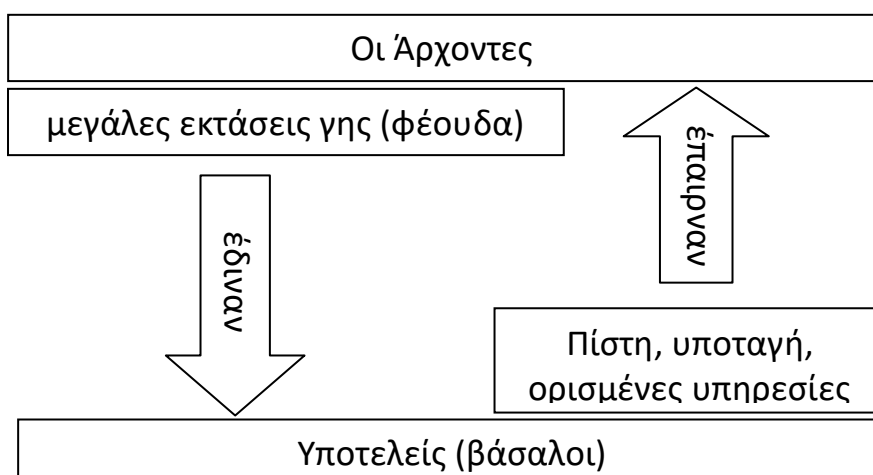
- **φέουδο** = μεγάλη έκταση γης > φεουδαρχία > φεουδάρχης
- **φεουδαρχία** = σύστημα πολιτικής, οικονομικής και κοινωνικής οργάνωσης του μεσαιωνικού κόσμου (8^ο μέχρι 13^ο αιώνα), με βασικό άξονά του το φέουδο.

▪ Συνθήκες διαμόρφωσης της φεουδαρχίας

- Στον Μεσαίωνα στη Δυτική Ευρώπη η οικονομία ήταν κυρίως αγροτική και όσο περισσότερη γη κατείχε κάποιος τόσο πιο πλούσιος και ισχυρός ήταν.
- Πολλοί φτωχοί ελεύθεροι άνθρωποι, **για να προστατευθούν από τις βαρβαρικές επιδρομές**, προσέφευγαν στους πλούσιους γαιοκτήμονες¹ (άρχοντες).
- Οι πλούσιοι ζητούσαν ως αντάλλαγμα διάφορες **υπηρεσίες** και **αφοσίωση**.
- Το ίδιο έκαναν και οι μικροϊδιοκτήτες, οι οποίοι:
 - **παραχωρούσαν τη γη** τους στον άρχοντα.
 - διατηρούσαν το **δικαίωμα να την καλλιεργούν**.
 - κατέβαλλαν κάποια **τέλη (φόρους)**.
- Ο άρχοντας **εξασφάλιζε την παραγωγή τους** από σκόπιμη καταστροφή, αρπαγή ή λεηλασία.
- Κάτι ανάλογο έκαναν ο βασιλιάς και άλλοι ισχυροί άνδρες:
 - **Συγκέντρωναν** γύρω τους **ομάδες πιστών** και **ελεύθερων** ανθρώπων (υποτελών).
 - Τους **αντάμειβαν** για τις υπηρεσίες τους με **παραχώρηση γης** και **προνομίων**.
- Οι παραπάνω τάσεις **ενισχύθηκαν** κατά τον **8ο αιώνα**, μετά την κατάρρευση της δυναστείας των Μεροβιγγίων, λόγω της εξασθένησης της κρατικής εξουσίας.

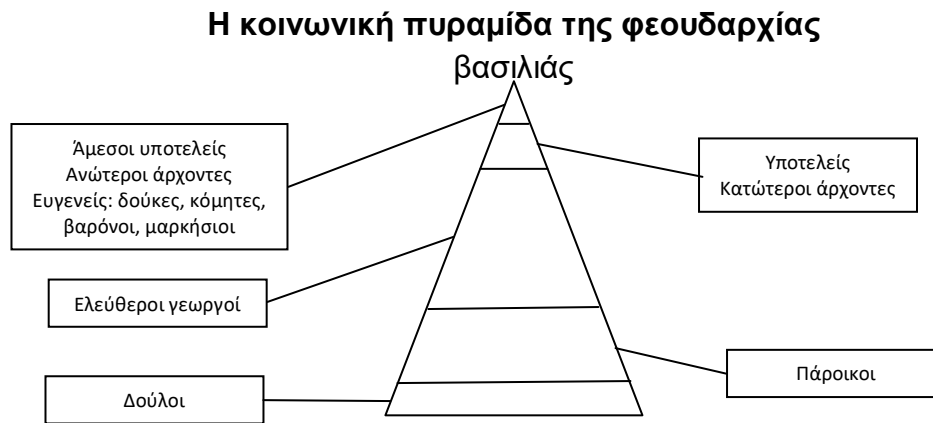
▪ Τα χαρακτηριστικά της φεουδαρχίας

- Οι παραπάνω συνθήκες διαμόρφωσαν τη **φεουδαρχική κοινωνία**.
- Βασικό χαρακτηριστικό της:
 - **Οι δεσμοί αλυσιδωτής εξάρτησης** μεταξύ αρχόντων και υποτελών.

¹ γαιοκτήμονας = ο ιδιοκτήτης γης

- Η σχέση άρχοντα και υποτελούς έπαιρνε επίσημο χαρακτήρα και επικυρωνόταν με την **τελετή της περιβολής**.
- Το **φεουδαρχικό συμβόλαιο** καθόριζε τις **αμοιβαίες υποχρεώσεις** άρχοντα και υποτελούς.
- Η φεουδαρχική κοινωνία αναγνώριζε **τρεις τάξεις**:
 - **τους ανθρώπους της προσευχής** (κληρικούς και μοναχούς). Οι εκκλησιαστικοί άρχοντες μπορούσαν να κατέχουν και φέουδα.
 - **τους ανθρώπους του πολέμου** (άρχοντες)
 - **τους ανθρώπους της εργασίας**

- Μια ιδιαίτερη κλειστή ομάδα αρχόντων (ευγενών) αποτελούσαν οι **ιππότες**.
- Οι **ελεύθεροι γεωργοί** ήταν μικροϊδιοκτήτες γης.
- Οι **πάροικοι**:
 - δεν είχαν δική τους γη.
 - ήταν εγκατεστημένοι ως μόνιμοι καλλιεργητές σε κτήματα που δεν τους ανήκαν.
 - δεν μπορούσαν να εγκαταλείψουν τη γη που καλλιεργούσαν.
 - κατέβαλλαν τέλη (φόρους) στον φεουδάρχη.
 - δεν μπορούσαν να νυμφευθούν χωρίς άδεια του φεουδάρχη.
- Οι **δούλοι** ήταν ξένοι αιχμάλωτοι πολέμου ή λεηλασίας και ανήκαν σε κάποιον κύριο.
- **Όλοι οι χωρικοί**:
 - **υπάγονταν** στον **κύριο** του φέουδου.
 - **κατέβαλλαν τέλη** και **δικαιώματα** για τα κτήματα που καλλιεργούσαν και για τη χρήση μέσων παραγωγής (π.χ. μύλων).
 - **ήταν υποχρεωμένοι** να κάνουν κάποιες **αγγαρείες** για τον άρχοντα.

▪ Η εξέλιξη της φεουδαρχίας

- Οι μεταρρυθμίσεις του Καρλομάγνου (768-814) επιτάχυναν την εξέλιξη της φεουδαρχίας.
- Στη φεουδαρχία ο **αυτοκράτορας** (βασιλιάς) **στηριζόταν** πλέον στον **στρατό των βασιλικών αξιωματούχων** και των ισχυρών **γαιοκτημόνων**.
- Το **φεουδαρχικό σύστημα** είχε ως συνέπεια τη δημιουργία **μικρών ηγεμονιών** (κρατιδίων). Από αυτά τα κρατίδια συγκροτήθηκαν αργότερα μεγαλύτερα κράτη που, σε ένα βαθμό, αντιστοιχούν στα σημερινά κράτη της Αγγλίας, της Γαλλίας και της Γερμανίας:
 - Στην περιοχή της **Γαλλίας** επικράτησε ο **Ούγος Καπέτος** και ανακηρύχθηκε βασιλιάς το 987.
 - Στη **Γερμανία** υποστηρίχθηκε από τον στρατό και την εκκλησία ο **Όθων Α΄**, στέφθηκε αυτοκράτορας των Ρωμαίων το 962 στη Ρώμη από τον πάπα και ίδρυσε την **Αγία Ρωμαϊκή Αυτοκρατορία του Γερμανικού Έθνους**.
 - Στην **Αγγλία** κατέλαβε τον θρόνο ο **Γουλιέλμος της Νορμανδίας** (Κατακτητής) το 1066 και εισήγαγε το φεουδαρχικό σύστημα.